

Nr 137.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt seminarievaktmästaren A. A. Holmström; given Stockholms slott den 27 februari 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att vaktmästaren vid folkskoleseminariet i Umeå Anders Albert Holmström må från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigas från sin befattning, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension å 1,100 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
 Statsråden: PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 UNDÉN,
 THORSSON,
 HOLMQUIST,
 OLSSON.

Pension åt seminarievaktmästaren Anders Albert Holmström.

Departementschefen, statsrådet Olsson anförde:

I en av skolöverstyrelsen med yttrande av domkapitlet i Luleå den 3 december 1919 och eget utlåtande den 17 samma månad till Kungl. Maj:t överlämnad skrivelse har rektorn vid folkskoleseminariet i Umeå gjort framställning angående beredande åt vaktmästaren vid nämnda seminarium Anders Albert Holmström under hans återstående livstid av en årlig pension, att med ett belopp av 1,400 kronor utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigas från sin befattning, och till stöd för denna framställning anført bland annat:

Vaktmästaren vid folkskoleseminariet i Umeå Anders Albert Holmström, som är född den 4 november 1851, har varit anställd i seminariets tjänst i nämnda egenskap sedan början av höstterminen 1889 och har sålunda vid ingången av läsåret 1919—1920

tjänstgjort 30 år vid seminariet. Under denna tid har han utöver vanliga vaktmästargöromål ombesörjt eldningen och renhållningen inom seminariet. Hans arbete har varit synnerligen betungande och mödosamt, men han har städse villigt, plikttroget och med största omsorg fullgjort sina åligganden.

I årsavlöning har han, efter vad seminariets räkenskaper utvisa, kontant uppburit under åren 1890—1903 360 kronor. Upprepade gånger har denna avlöning blivit höjd. År 1919 utgick den med 1,800 kronor. Utöver den kontanta lönen har Holmström åtnjutit naturaförmåner, bestående av fri bostad om 2 rum och kök, fritt bränsle och lyse, vilka förmåner för närvarande skola uppskattas till 250 kronor.

Någon syssla vid sidan om vaktmästarbefattningen har Holmström icke innehaft, och någon annan pension än den han möjligen erhåller av staten, har han således icke att påräkna.

På grund av hög ålder och nedsättning av krafterna anser han sig icke kunna kvarstå länge än i sin befattning utan har för avsikt att draga sig tillbaka under år 1921. Att han vid sitt tillbakaträdande då bör erhålla pension från statsverket synes mig billigt. Och då han i avlöningshänseende under de senaste åren varit jämställd med förste vaktmästare i nyreglerat verk, torde han, enligt mitt förmenande, böra erhålla pension till samma belopp som sådan. Hel pension utgår, enligt 1918 års riksdags beslut angående höjning av vaktmästarnas löner, för nämnda vaktmästare med 1,400 kronor.

Visserligen har Holmström under allra största delen av sin tjänstgöring varit lägre avlönad än förste vaktmästare i nyreglerat verk, men denna omständighet synes mig snarare vara ett stöd för åsikten, att han bör erhålla samma pension som sådan vaktmästare, än ett skäl mot densamma, emedan Holmström måste anses under större delen av sin tjänstgöring hava varit alltför lågt avlönad i förhållande till sitt arbete, som utan tvivel varit betydligt mera betungande än en förste vaktmästares i verken.

Vid ansökningen var fogat åldersbetyg, enligt vilket Holmström är född den 4 november 1851.

Domkapitlet har tillstyrkt bifall till ansökningen. Skolöverstyrelsen har till en början erinrat, att ifrågasatt befattning icke är uppförd i seminariets stat, utan att Holmströms avlöning utgått från seminariets anslag till materiell samt ved och ljus m. m.

Beträffande den ifrågasatta pensionen yttrar överstyrelsen huvudsakligen följande:

Överstyrelsen finner för sin del i likhet med vederbörande rektor och domkapitlet billigt, att Holmström vid avgången från sin befattning erhåller pension, och vill därför tillstyrka, att framställning till riksdagen i sådant syfte måtte göras, såsom förut skett år 1907 beträffande vaktmästaren vid folkskoleseminariet i Stockholm P. V. Pettersson och år 1916 beträffande vaktmästaren vid folkskoleseminariet i Härnösand J. P. Nylander. På grund av berörda framställningar av Kungl. Maj:t har riksdagen beviljat år 1907 åt förenämnde Pettersson en pension av 600 kronor och år 1916 åt förenämnde Nylander en pension av 750 kronor årligen.

Vid beräkningen av sistnämnda pensionsbelopp har Kungl. Maj:t i anslutning till statskontorets uttalade erinran, att pensionerna för de till sådan förmån berättigade

vaktmästarna under senare åren höjts samt att, vid avpassande av pension för till sådan förmån icke berättigad, hänsyn numera plägade tagas till den civila pensionslagens föreskrift, att, där vederbörandes avlöning icke vore delad i lön och tjänstgöringspenningar, pensionsunderlaget och sålunda i vanliga fall även pensionsbeloppet skulle utgöra $\frac{2}{3}$ av hela avlöningen, föreslagit och riksdagen godkänt ett belopp, som utgjorde $\frac{2}{3}$ av Nylanders senast utgående lön, 1,020 kronor, ökad med värdet av förmånen av fri bostad och bränsle uppskattad till 100 kronor.

Överstyrelsen skulle med hänsyn till Holmströms långa och förtjänstfulla tjänstgöring gärna hava velat förena sig med vederbörande rektor och domkapitlet i förordande av samma pensionsbelopp som det, vilket numera utgår till förste vaktmästare i nyreglerat verk, nämligen 1,400 kronor, men då vid beräkningen av den ifrågasatta pensionens belopp hänsyn torde böra tagas dels till den civila pensionslagens föreskrift, att pensionsunderlaget, där vederbörandes avlöning icke är delad i lön och tjänstgöringspenningar, skall utgöra $\frac{2}{3}$ av hela avlöningen, dels till den omständigheten, att Holmströms tjänstetid vid avskedstagandet icke uppgår till 35 år, anser överstyrelsen ett annat belopp än det av vederbörande rektor och domkapitel föreslagna böra ifrågasättas. Holmströms avlöning under år 1919 utgjordes enligt rektors uppgift av 1,800 kronor kontant och förmån av fri bostad och bränsle värderad till 250 kronor. $\frac{2}{3}$ av de sammanlagda beloppen skulle utgöra 1,366 kronor 67 öre, och då Holmström vid avskedstagandet torde komma att hava intjänat 32 tjänstår, borde pensionen komma att utgöra 1,250 kronor.

På grund av remiss har statskontoret den 10 januari 1920 avgivit utlåtande i ärendet. Under erinran att dyrtidstillägg under nuvarande förhållanden utgår å pensioner från allmänna indragningsstaten, uttalar statskontoret såsom sin mening, att pensionens belopp torde böra stanna vid 750 kronor, och anför såsom skäl härför:

I fråga om det pensionsbelopp, som skäligen kan anses böra Holmström beredas, tillåter sig statskontoret erinra därom, att, sedan vederbörande rektor föreslagit en pension av 900 kronor åt vaktmästaren vid folkskoleseminariet i Stockholm P. V. Pettersson samt framställning gjorts i proposition till 1907 års riksdag om pension åt denne, varvid beloppet i enlighet med statskontorets hemställan föreslogs till 750 kronor, riksdagen emellertid vid jämförelse med under liknande förhållanden förut tilldelade pensioner funnit det sålunda föreslagna beloppet för högt och bestämt pensionen till 600 kronor. I ett liknande fall har emellertid sedermera beviljats ett högre pensionsbelopp, i det att 1916 års riksdag i enlighet med därom av Kungl. Maj:t framlagt förslag tilldelat vaktmästaren vid folkskoleseminariet i Härnösand J. P. Nylander pension till belopp av 750 kronor, ungefär motsvarande $\frac{2}{3}$ av hans avlöning, inberäknat värdet av fri bostad med bränsle.

För sin del anser statskontoret, att anledning knappast föreligger att i nu förevarande fall bestämma pensionen till högre belopp än det, som sålunda beviljades Nylander.

Enligt vad handlingarna utvisa utgjorde Holmströms kontanta avlöning år 1914 750 kronor och har därefter år för år stigit och utgjorde år 1919 1,800 kronor, vartill kommer naturaförmåner till beräknat värde av 250 kronor. Det uppgives icke, huruvida något dyrtidstillägg å 1919 års kontanta avlöning utgått till Holm-

ström, men med hänsyn till den betydliga ökningen av avlöningen, som inträtt sedan år 1914, måste densamma åtminstone till större delen anses hava tillkommit såsom kompensation för dyrtiden, så att särskilt dyrtidstillägg därutöver säkerligen icke kunnat Holmström tillerkännas. Vid sådant förhållande blir den i framställningen gjorda jämförelsen med förste vaktmästare i centralt ämbetsverk missvisande; och ej heller synes skolöverstyrelsens beräkning av pensionsbeloppet kunna godtagas, då däri icke fästats något avseende vid att en stor del av det till grund för beräkningen lagda avlöningsbeloppet måste anses utgöra dyrtidstillägg, varå pension icke bör grundas, så länge till pensionärer utgå dylikt tillägg. Inberäknat dyrtidstillägg har en förste vaktmästare i centralt ämbetsverk år 1919 åtnjutit något över 4,400 kronor och en vaktmästare i sådant ämbetsverk omkring 3,960 kronor. Högsta pensionsbeloppet utgör för den förre 1,400 kronor och för den senare 1,200 kronor, vartill de själva bidragit med ej obetydliga avgifter. Härav framgår, att fog alldeles saknas för att i pensionsavseende likställa Holmström med en förste vaktmästare samt att han i detta avseende icke ens kan likställas med en vaktmästare vid centralt ämbetsverk.

Bortser man från den del av Holmströms avlöning, som måste hänföras till dyrtidstillägg, så finner man, att Holmström blir i det närmaste i avlöningshänseende likställd med seminarievaktmästaren Nylander, som erhöll 750 kronor i pension. Vid beräkningen härav utgick man från avlöningen år 1915, som för Nylander utgjorde 1,020 kronor. Motsvarande avlöningsbelopp är för Holmström 1,000 kronor. Vid sådant förhållande och då för Holmström liksom beträffande Nylander hänsyn torde böra tagas till värdet av naturaförmåner, bör pensionsbeloppet även för Holmström bli 750 kronor, vilket belopp snarare är något för högt i betraktande av Holmströms kortare tjänstetid.

På grund av vad i ärendet blivit upplyst synes det billigt, att pension beredes Holmström. Statskontoret har utgått ifrån att dyrtidstillägg vore inräknat i det kontanta avlöningsbelopp å 1,800 kronor, som Holmström uppburit för år 1919, och med detta antagande kommit till ett pensionsbelopp av 750 kronor. Sedan statskontoret avgivit sitt yttrande, har emellertid seminariets rektor till ecklesiastikdepartementet insänt ett av honom utfärdat intyg, enligt vilket Holmström utöver nyssberörda avlöning för nämnda år jämväl uppburit dyrtidstillägg med 2,016 kronor. Med hänsyn härtill torde pensionen för Holmström böra bestämmas till något högre belopp än det av statskontoret föreslagna. Skolöverstyrelsen har ansett, att pensionen borde utgöra 1,250 kronor. I betraktande därav, att dels pensionsunderlaget för vaktmästare i statens verk utgör 1,200 kronor, dels Holmström icke erlagt några pensionsavgifter, torde pensionsbeloppet skäligen kunna sättas till 1,100 kronor.

Pensionen torde böra utgå å allmänna indragningsstaten från och med månaden näst efter den, under vilken Holmström entledigas från sin befattning.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen medgiva,

Departement-
schefen.

att vaktmästaren vid folkskoleseminariet i Umeå Anders Albert Holmström må från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigas från sin befattning, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension å 1,100 kronor.

Vad departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter, bifalla; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gustaf Breitholtz.